

Samlokalisering anpassad grund- och gymnasieskola

Utredningsrapport

Innehåll

Inledning	3
Definitioner	3
Anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola	3
Elever med flerfunktionsnedsättning	3
Elever med stora stödbehov	4
Nulägesbeskrivning	4
Anpassad grundskola	4
Anpassad gymnasieskola	5
Förutsättningar för samlokalisering	5
Målgrupp samlokaliserad anpassad grund- och gymnasieskola	5
Elevgrupp anpassad grundskola	6
Elevgrupp anpassad gymnasieskola	6
Personalbehov	6
Lokaler	7
Lokalbehov	7
Krav på lokalegenskaper	7
Önskvärda lokalegenskaper	8
Möjliga lokaler	8
Slutsatser	8

Inledning

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och grundskolenämnden har i Mål och budget 2023 getts i uppdrag att tillsammans utreda möjligheten att samlokalisera delar av kommunens verksamhet i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. Syftet med en samlokalisering är att nå individanpassad verksamhet av hög kvalitet, platstillgång och ökad kostnadseffektivitet.

Platstillgången för individuellt program inom anpassad gymnasieskola är ansträngd i Huddinge kommun och i Stockholmsregionen i stort. Även för anpassad grundskola beskrivs den nuvarande situationen som ansträngd avseende lokaler. Inom gymnasiet, där lokalproblematiken är större, gäller platsbristen i synnerhet för elever med stora stödbehov.

I fokus för den här utredningen är därför verksamheten för elever med flerfunktionsnedsättning som är mottagna i anpassad grundskola samt elever med stort behov av stöd som är mottagna inom individuellt program på anpassad gymnasieskola. Utredningen undersöker både möjligheten till samlokalisering och möjlighet till en lokallösning som enbart involverar verksamheten inom anpassad gymnasieskola.

I rapporten ges en nulägesbeskrivning av verksamheten för berörd elevgrupp inom anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. Detta följs av en beskrivning av förutsättningarna för samlokalisering av anpassad grund- och gymnasieskola för dessa elever samt en beskrivning av möjliga lokaler.

Definitioner

Anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola

Anpassad grundskola är till för elever som saknar förutsättningar för att nå grundskolans kunskapsmål på grund av en intellektuell funktionsnedsättning eller en hjärnskada.

Anpassad gymnasieskola är till för elever som har slutat grundskolan eller anpassad grundskola och inte har förutsättningar att klara gymnasieskolans betygskriterier på grund av en intellektuell funktionsnedsättning eller en hjärnskada.

Elever med flerfunktionsnedsättning

Flerfunktionsnedsättning innebär en kombination av omfattande intellektuell och motorisk funktionsnedsättning som orsakar stora kommunikationssvårigheter och

oförmåga att själv tillgodose grundläggande behov. En del elever med flerfunktionsnedsättning kan också ha syn- och/eller hörselnedsättning och/eller autism, men flerfunktionsnedsättning är inte detsamma som att ha fler än en funktionsnedsättning.

För att få sina grundläggande behov tillgodosedda är personer med flerfunktionsnedsättning beroende av omgivningens hjälp och stöd. Det gäller allt från att förflytta sig och ändra kroppsställning till att äta eller gå på toaletten. Rörelsenedsättningen kan även orsaka smärta, felställningar och sitt- och liggsår. Det är därför viktigt med individanpassade hjälpmedel som förebygger dessa problem.

Vanliga besvär kan även vara ät- och sväljsvårigheter som kan leda till näringsbrist och lunginflammationer. Vissa elever får mat genom sond eller PEG-kateter, medan måltiderna för vissa elever fungerar med individuella anpassningar.

Elever med stora stödbehov

Gruppen elever med stora stödbehov utgör en bredare elevgrupp. I gruppen ingår alla elever med flerfunktionsnedsättning, men det kan även handla om elever med svår autism, svår intellektuell funktionsnedsättning och utåtagerande beteende eller elever med annan medicinsk problematik och behov av exempelvis sängliggande vila eller särskild medicinsk utrustning, samt elever med ingen eller mycket begränsad kommunikationsförmåga. Gruppen består av elever i övre delen eller över kommunens högsta behovskategori som används för att fastställa elevpeng.

Nulägesbeskrivning

Anpassad grundskola

Sedan läsåret 2021–2022 går alla elever med flerfunktionsnedsättning på Lindskolan, som är en anpassad grundskola med årskurserna 1–9. På Lindskolan finns också förskoleklass för elever som väntas fortsätta sin skolgång i anpassad grundskola. På skolan bedrivs också undervisning i fritidshem.

Lindskolan har idag 45 elever, varav 17 har flerfunktionsnedsättning och går i en egen klass som är bemannad med totalt 16 pedagoger. Elevgruppen består av elever från förskoleklass upp till årskurs 9. Skolan har flexibla storlekar avseende grupper och antal pedagoger, beroende på arbetsmoment. Hälften av eleverna med flerfunktionsnedsättning går också på fritidshem.

Lindskolan arbetar med samverkan, samplanering och samundervisning för samtliga skolans elever. Skolan arbetar till exempel med tvärgrupper som utgår från elevernas intressen, sociala sammanhang och kognitiva nivå.

Lindskolan har idag en ansträngd situation avseende möjligheten att ta emot fler elever. Östra grundskolan öppnar sina nya lokaler våren 2024 och då är planen att skolan ska kunna ta emot elever med flerfunktionsnedsättning i årskurserna 7–9. Detta väntas avhjälpa lokalproblematiken och underlätta Lindskolans mottagande av de elever med flerfunktionsnedsättning som idag går i förskola.

Anpassad gymnasieskola

I dagsläget finns 36 elever folkbokförda i Huddinge som går på individuellt program i anpassad gymnasieskola. Av dessa går 20 elever på Östra gymnasiet, medan övriga har placering i anpassad gymnasieskola i annan regi. Cirka en tredjedel av dessa 36 elever tillhör gruppen elever med stora stödbehov. Inom denna grupp kan Östra gymnasiet i dagsläget ta emot elever med vissa behovsprofiler, men skolan har inte möjlighet att expandera sin verksamhet till att ta emot alla elever inom gruppen. Detta främst av lokalmässiga skäl, då det huvudsakligen handlar om elever med motoriska funktionsnedsättningar som lokalerna svårligen kan anpassas för.

Tidigare har elever med stora stödbehov som inte kan tas emot internt primärt placerats på Lindeparkens anpassade gymnasieskola, som drivs av Stockholms stad och som numera enbart tar emot elever folkbokförda i Stockholms stad. Även andra möjligheter till placeringar utanför kommunen är i dagsläget i princip stängda, då läget är ansträngt i hela Stockholmsregionen och varje kommun behöver utnyttja den kapacitet som finns för sina egna behov. Det finns därför ett starkt behov av utökad kapacitet gällande elevgruppen inom Huddinge kommuns egna verksamheter.

Förutsättningar för samlokalisering

Målgrupp samlokaliserad anpassad grund- och gymnasieskola

Den verksamhet som bedöms kunna vara aktuell för samlokalisering är anpassad grund- och gymnasieskola för elever med stora behov av stöd och individuella anpassningar, av medicinska eller andra anledningar. Denna grupp utgörs i huvudsak av personer med flerfunktionsnedsättningar, men kan i vissa fall även inkludera elever vars stöd- och anpassningsbehov inte kan mötas inom ordinarie verksamhet i anpassad grund- och gymnasieskola.

Elevgrupp anpassad grundskola

Elevgruppen elever med flerfunktionsnedsättning består i dagsläget av 17 elever. Elevantalet fluktuerar och har de senaste läsåren ökat successivt. De kommande åren väntas gruppen bestå av cirka 17 elever i förskoleklass upp till årskurs 9 och variera mellan cirka 15 upp till 20 elever.

Elevgrupp anpassad gymnasieskola

Den berörda elevgruppen – elever med stort behov av stöd – bedöms bestå av omkring 15 individer över tid. Av dessa 15 bedöms cirka två tredjedelar vara elever med flerfunktionsnedsättning. Bedömningar gällande vilken typ av verksamhet som passar bäst för en enskild elev kommer att behöva göras, även om det är behovet av platser för elever med flerfunktionsnedsättning som verksamheten främst syftar till att möta, eftersom det är denna grupp som kommunen har svårast att ta emot i befintliga verksamheter.

En prognos för fortsatt platsbehov inom individuellt program går i dagsläget inte att ge, eftersom barn- och utbildningsförvaltningen i Huddinge inte kategoriserar elever med avseende på framtida övergång till anpassad gymnasieskola. Givet utvecklingen av elevstorleken för anpassad gymnasieskola i allmänhet under senare tid och en ökning av andelen i behov av individuellt program kan det dock antas att behovet under de närmsta åren kommer att vara minst lika stort som i nuläget och sannolikt öka snarare än minska, åtminstone i närtid.

Läget för antagning till läsåret 2024/25 är ännu inte helt klart, men det ser ut att vara 10 elever som kan vara aktuella för individuellt program, varav en elev med flerfunktionsnedsättning, utifrån de uppgifter som kommit från grundskoleförvaltningen. Det saknas, i kommunens befintliga verksamhet och struktur, kapacitet att ta emot ett sådant elevantal över tid, oaktat problematiken gällande elever med större stödbehov, även om det till kommande antagning kan lösa sig tack vare en större avgångsklass.

Personalbehov

Kopplat till elevgruppen med flerfunktionsnedsättning i anpassad grundskola jobbar i dagsläget 16 pedagoger. Till den berörda elevgruppen i anpassad gymnasieskola följer behov av en personalstyrka på cirka 20–30 personer.

Den stora majoriteten av personalgruppen består därmed av elevassistenter eller resurspedagoger och antalet varierar med elevernas behovsprofiler. Det kan också förekomma att elever har personlig assistans under skoltid, enligt beslut grundat på särskilda skäl från Försäkringskassan.

Det krävs en högre bemanningsnivå inom gymnasieverksamheten än jämförbar verksamhet inom grundskolan, eftersom elevgruppen består av ungdomar och vuxna och således ofta besitter större fysisk förmåga än yngre barn.

Lokaler

Lokalbehov

Eftersom verksamheterna behöver ha förmåga att möta en stor variation av behov krävs dynamiska lokaler för att möjliggöra individuella anpassningar som kan bemöta elevernas unika förutsättningar. Inbyggda förändringsmöjligheter vad gäller funktionaliteter och planlösningar är alltså önskvärda.

Lokalerna måste också ge möjlighet att skapa en lugn och störningsfri miljö, där eleverna kan stimuleras på ett sätt som passar deras individuella egenskaper. En del elever kan exempelvis vara mycket känsliga för ljud och inte må bra av att vistas i en större grupp med elever, medan andra kan trivas alldeles utmärkt och utvecklas i en sådan grupp utan att bli allt för störda av ljud från andra.

Ett uppskattat riktmärke för önskvärd totalyta är omkring 25 kvadratmeter per elever. Detta ger ett lokalbehov på runt 800 kvadratmeter för en elevgrupp på cirka 32 individer alternativt cirka 375 kvadratmeter för en elevgrupp på 15 elever, vilket är antalet inom berörd elevgrupp i anpassad gymnasieskola. Lokalernas utformning har dock självfallet en inverkan på den totala lokalyta som kan krävas.

Utredningen har identifierat ett antal egenskaper som antingen krävs för en fungerande verksamhet eller är önskvärda. Dessa sammanfattas i listorna nedan.

Krav på lokalegenskaper

- Handikappanpassningar (breda dörrar, plana golv, badrum, etc.)
- Plan yta vid entré och tillgänglighet för skolskjuts
- Traverser för elever med fysiska rörelsehinder
- Möjlighet att hålla parallella klasser med få elever
- Möjlighet till liggande vila
- Möjlighet för vissa elever att hållas helt eller delvis avskilda
- Möjlighet att skapa en bullerfri miljö
- Utrymmen för medicinsk apparatur
- Utrymmen för rullstolar och andra hjälpmedel
- Möjlighet till utomhusvistelse i anslutning till verksamhetens lokaler

Önskvärda lokalegenskaper

- Geografiskt central placering i kommunen för kortare resor med skolskjuts, dock ej behov av närhet till kollektivtrafik
- Möjlighet att i eller i direkt anslutning till verksamhetens lokaler också kunna bedriva verksamhet för korttidstillsyn enligt LSS
- Närhet till natur

Möjliga lokaler

I arbetet med utredningen har en lokal identifierats som intressant. Delar av den aktuella lokalen hyrs idag av barn- och utbildningsförvaltningen, men hela lokalen är tomställd. Lokalerna bedöms redan uppfylla flera av de krav som ställs på lokalegenskaper och i övrigt kunna anpassas för att möta resterande krav. Frågan om lämplig lokal behöver dock utredas ytterligare, där fler alternativ undersöks. Det arbetet görs med fördel inom ramen för kommunens lokalförsörjningsprocess.

Slutsatser

Utredningen visar att det finns stora behov av att kunna tillhandahålla fler platser på utbildning inom anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola, för elever med flerfunktionsnedsättning eller stora stödbehov. Att samlokalisera verksamheterna skulle kunna innebära kostnadsfördelar och möjlighet till bättre planering och förmåga att behovsanpassa verksamheten, då elevgruppen som är aktuell för samlokaliserad anpassad grundskola i mycket hög utsträckning väntas fortsätta i samlokaliserad anpassa gymnasieskola.

I arbetet med utredningen har dock framkommit att barn- och utbildningsförvaltningens platsbehov väntas avhjälpas genom att Östra grundskolan från och med 2024 har möjlighet att ta emot elever med flerfunktionsnedsättning i årskurs 7–9. Något behov av samlokalisering föreligger därmed inte för barn- och utbildningsförvaltningens del. Däremot kvarstår den ansträngda situationen inom verksamheten i anpassad gymnasieskola, vilket behöver lösas genom att ytterligare platser tillförs.

Utredningen föreslår därför att gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen arbetar vidare med att hitta ytterligare alternativ till lokaler för delar av verksamheten i anpassad gymnasieskola – och att det arbetet görs inom ramen för kommunens lokalförsörjningsprocess. I det fortsatta arbetet bör barn- och utbildningsförvaltningen hållas informerade om hur arbetet fortskrider, för att hålla öppet för om möjligheter till samverkan uppstår.